

Życie i działalność prof. dra Jana Świądra

Проф. д-р Ян Свѣндер (1902—1968). Посмертное воспоминание

Prof. dr Jan Świąder (1902—1968) Obituary Notice

22 lutego 1968 r. zmarł w Warszawie dr Jan Świąder, profesor nadzwyczajny ekonomiki leśnictwa, kierownik Zakładu Ekonomiki w Instytucie Badawczym Leśnictwa.

Czynny do ostatniej chwili, końcowe godziny swego życia spędził wśród grona członków Komitetu Nauk Leśnych PAN, na posiedzeniu, podczas którego przemawiał i uzasadniał niektóre tezy swoich poglądów.

Odszedł człowiek bezgranicznie oddany sprawie lasów.

Prof. Jan Świąder, syn małopolskiej wsi, urodził się 14 maja 1902 r. w Grodzisku Górnym. Gimnazjum ukończył w Jarosławiu w 1920 r. Studiował leśnictwo na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1920—1924, uzyskując dyplom inż. leśnika. Pracę zawodową rozpoczął w państwowej służbie ochrony lasów prywatnych w charakterze komisarza (Kowel, Dubno, Włodzimierz, Łuck). Następnie przeszedł do administracji lasów państwowych, pełniąc kolejno obowiązki adiunkta (nadm. Opalin), kierownika Oddziału Urządzania Lasu (DLP Siedlce), kierownika referatu stanu posiadania w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych.

W latach wojny pracował na różnych stanowiskach w administracji leśnej na terenie b. województw Polski pld.-wschodniej, ostatnio jako nadleśniczy w Zaleszczykach.

Po wojnie objął kierownictwo nadl. Leżajsk, skąd został powołany do Naczelnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie na stanowisko kierownika biura organizacyjnego, a następnie szefa działu organizacji i inspekcji. Z kolei powierzono Mu stanowisko dyrektora DLP w Siedlcach, które piastował do 1949 r. Stamtąd przeszedł do pracy w Instytucie Badawczym Leśnictwa, gdzie objął Zakład Ekonomiki Leśnictwa, którym kierował prawie 20 lat. Doktoryzował się w 1949 r. Tytuł docenta otrzymał w 1955 r., profesora nadzwyczajnego w 1965 r.

Zainteresowania naukowe prof. J. Świądra ekonomiką leśnictwa datują się jeszcze z okresu pracy terenowej; dowodem tego było ogłoszenie przed wojną i bezpośrednio po wojnie 12 publikacji. Dotyczyły one m. in. analizy gospodarki leśnej w ówczesnych warunkach ustrojowych i dostarczały argumentów do bardziej rygorystycznego stosowania ustawodawstwa leśnego.

Prace te zwróciły uwagę na osobę Autora, wyrazem czego było po-

wierzenie Mu wykładów z zakresu administracji i rachunkowości leśnej w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (1945—1951) oraz z zakresu oceniania i statyki leśnej (1949—1950), a następnie ekonomiki i planowania (1950—1952) na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Pełnię swych możliwości twórczych wykazał prof. Jan Świąder w Instytucie Badawczym Leśnictwa, opracowując wiele zagadnień o kapitalnym znaczeniu, które wywoływały ożywione dyskusje i trwającą do dziś wymianę poglądów. Rozumiał potrzebę sformułowania podstaw teoretycznych ekonomiki leśnictwa w gospodarce socjalistycznej, ekonomiki, która byłaby odbiciem rzeczywistości i wyjaśniała, w sposób właściwy cel i zadania gospodarstwa leśnego na określonym etapie rozwoju społeczeństwa.

Swoje poglądy zawarł w pracy „Wartość i cena produkcji leśnej” (18) oraz rozwinął w kolejnych pracach: „Specyficzne cechy reprodukcji w gospodarstwie leśnym” (24), „Czy zapas drzewny jest środkiem trwałym czy obrotowym w produkcji leśnej” (26), „O różnicach poglądów na niektóre zagadnienia ekonomiki leśnej i ich źródłach” (33), „W sprawie procesu kształtowania się wartości w produkcji leśnej” (57), i in.

Profesor J. Świąder był rzecznikiem kierunku reprezentowanego przez tzw. szkołę czystego dochodu z lasu. Poglądy jej stały w ostrym antagonizmie do kierunku reprezentowanego przez szkołę czystego dochodu z gruntu. Założenia szkoły czystego dochodu z lasu starał się dostosować do współczesnych warunków ustrojowych.

Przewodnie myśli tego kierunku sprowadzają się do nast. tez:

— wartość produkcji leśnej tworzy się na bazie rocznego okresu reprodukcji ekonomicznej i zostaje uprzedmiotowiona w oddawanych corocznie do dyspozycji społeczeństwa produktach (drewno i użytki uboczne);

— wieloletni okres reprodukcji naturalnej odbywa się poza zasięgiem prawa wartości;

— las jest naturalną siłą produkcyjną, przy czym odróżnia się zapas — twór przyrody bez wartości, od zapasu — tworu pracy posiadającego wartość.

Tezę o tworzeniu się wartości wyłącznie w ramach procesu reprodukcji ekonomicznej uzasadnia argumentami historycznymi (pokrywanie kosztu zabiegów odnowieniowo-pielegnacyjnych z części wartości dodatkowej, pochodzącej z użytkowania lasu) oraz względami ekonomicznymi (niedopuszczalność odciążania na przeciąg pełnego okresu produkcji leśnej środków tzn. nakładu pracy żywej i uprzedmiotowionej, zamrożonej w zapasie bez ekwiwalentu).

Sprawy wyżej wymienione obok aspektów teoretycznych mają wielki walor praktyczny, wpływają bowiem na rozwiązanie problemów planowania, rachunkowości i urządzania.

Konsekwencją tworzenia się procesu wartości w trakcie rocznego okresu reprodukcji jest przyjęcie:

— przy kształtowaniu cen drewna — nakładów pracy społecznie niezbędnych w chwili przejścia produktu do obrotu, a nie oparcie się na nakładach faktycznych (historycznych) z wieloletniego okresu reprodukcji naturalnej,

— przy organizacji rachunkowości leśnej — rejestracji nakładów i wyników w ciągu roku i opartego na tym rozrachunku gospodarczego, bez prowadzenia ewidencji nakładów każdego z drzewostanów oddzielnie i bez ujęcia wartości gruntu i zapasu drzewnego do bilansu,

— przy organizacji procesu reprodukcji naturalnej — elementów wynikających z planu urządzenia gospodarstwa leśnego, a kontrolę tego procesu zapewnić na podstawie rachunku materialno-technicznego.

Poglądy, które spowodowały wiele kontrowersji, starał się wyjaśnić w artykułach, zamieszczanych na łamach „Sylwana”.

Druga grupa prac obejmuje wiele istotnych problemów z zakresu organizacji gospodarstwa leśnego i systemu zarządzania. Należą tu m. in.: „Badania nad organizacją zarządu gospodarstw leśnych” (23), „Problem rejonizacji ekonomiczno-leśnej w Polsce” (46), „Podstawy, zasady i metody szacowania lasów i gruntów leśnych oraz strat i odszkodowań leśnych” (45), „Problem wydajności pracy w leśnictwie” (56) i inne.

Odrębną kartą w działalności Profesora jest toczona w latach 1949—1958 batalia o zakwestionowaną w Polsce zasadę trwałości użytkowania, w której zajął stanowisko obronne dowodząc niezbędności przestrzegania tej zasady w racjonalnym gospodarstwie leśnym. Rozwinięcie tez w aspekcie polityczno-gospodarczym zawarł w publikacjach: „Zagadnienie rozmiaru użytkowania w lasach państwowych” (29), „O niewykorzystanych możliwościach wzrostu produkcji drewna” (34), „Wpływ kolei rębny na realizację zasady reprodukcji rozszerzonej” (47) oraz w innych artykułach w dyskusji polemicznej Ś w i ą d e r — F r o m e r.

Nawiązując do podstawowego prawa socjalizmu wskazywał w swoich rozprawach, że maksymalne zaspokojenie stale rosnących potrzeb społeczeństwa na drewno i inne produkty jest możliwe pod warunkiem sukcesywnego zwiększenia zdolności produkcyjnej lasu, co zależy od sposobów zagospodarowania, a przede wszystkim od rozmiaru użytkowania. Rozmiar ten powinien odpowiadać etatowi, a nieprzestrzeganie tej zasady może odbić się niekorzystnie na produktywności lasu i postawić gospodarkę narodową przed faktem wyczerpania się drzewostanów rębnych.

Zakres prac publikowanych wskazuje na to, że Prof. J a n Ś w i ą d e r miał szeroki krąg zainteresowań, a tematyka którą podejmował, miała zasadnicze znaczenie. Duża liczba recenzji, opinii itp. (w okresie 1955—1968 — ponad 50) zlecanych Mu przez poszczególne instytucje świadczą o uznaniu, jakim cieszył się wśród fachowców.

Blisko 45 lat służył Prof. J a n Ś w i ą d e r leśnictwu polskiemu jako praktyk, naukowiec i działacz społeczny w ramach Polskiego Towarzystwa Leśnego, którego był członkiem od 30 lat, czynnym we władzach regionalnych i Zarządzie Głównym. Był jednym z autorów „Memoriału Polskiego Towarzystwa Leśnego” w sprawie gospodarstwa leśnego (1956), członkiem komitetów redakcyjnych wydawnictw: „Słownik dla leśników, drzewiarzy i myśliwych” (1959), „Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce” (1965), „Leśnictwo polskie w okresie II wojny światowej” (1967), będącej w opracowaniu Encyklopedii Leśnictwa, współautorem prawie każdego wydawnictwa w okresie powojennym, redagowanego przez Polskie Towarzystwo Leśne, oraz referentem na zjazdach naukowych Towarzystwa.

W jednym z ostatnich opracowań, zleconych Mu przez Zarząd Główny PTL, nt. rangi zawodu leśnika w społeczeństwie, podniósł piękno i trud codziennej pracy leśnika, niezwykle użytecznej dla społeczeństwa, i postulował podniesienie tej rangi do rzędu najwyższych i najbardziej odpowiedzialnych zawodów.

Za zasługi dla leśnictwa polskiego odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem X-lecia, Złotą Odznaką Honorową PTL.

*
* * *

Pogrzeb, który odbył się 27 lutego br. na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, zgromadził liczne grono przyjaciół, współpracowników oraz znajomych Zmarłego. Nad trumną przemawiali: wiceminister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego — prof. dr T. M o l e n d a, dyrektor Instytutu Badawczego Leśnictwa — dr inż. B. S a c z u k, prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Leśnego — prof. dr F. K r z y s i k oraz jako przedstawiciel Zakładu Ekonomiki IBL autor niniejszego wspomnienia.

Prof. T. M o l e n d a kreśląc sylwetkę Zmarłego stwierdził m. in.: „był skromnym w swoich wymaganiach, surowym i wymagającym dla siebie i otoczenia, dobrym i życzliwym kolegą, pracowitym i odważnym w zakresie specjalności, a o wyznawane racje naukowe umiał walczyć bez względu na szanse powodzenia...”. Grób pokryły wiązanki kwiatów i wieńce od wielu osób, instytucji naukowych i społecznych, od administracji leśnej.

Jan Ś w i ą d e r dobrze zasłużył się sprawie leśnictwa polskiego, pozostawiając po sobie dobre i trwałe wspomnienie.

Tadeusz Partyka

Wykaz prac Prof. dra Jana Ś w i ą d r a .

Prace publikowane

1. Zagadnienia polityki leśnej w związku ze strukturą ekonomiczną gospodarstwa leśnego. „Sylwan” R. 50: 1932, nr 11/12 s. 362—366, R. 51: 1933 nr 1/2 s. 33—39, nr 3/4 s. 101—106, nr 5/6 s. 148—157, nr 7/9 s. 235—243.
2. Czy gospodarstwa leśne mają naprawdę ustrój kapitalistyczny. Na marginesie artykułu dr inż. Rudolfa F r o m m e r a pt. Kilka myśli z teorii ekonomiki leśnej. „Las Pol.” R. 13: 1933 nr 9 s. 284—293, nr 10 s. 297—314.
3. Etatyzm czy liberalizm leśny. (W odpowiedzi „Praktykowi”). „Aktual. Wiad. Leśnicze” R. 6: 1934, nr 8 s. 1—2, nr 9 s. 1—2.
4. Symboliczne „i tak w kółko”. (W związku z artykułem „Etatyzm-liberalizm, kryzys-opłacalność”). „Aktual. Wiad. Leśnicze” R. 6: 1934, nr 20 s. 4—5, nr 21 s. 3—4, nr 22 s. 5—6.
5. Światła i cienie leśnictwa prywatnego na Wołyniu. „Las Pol.” R. 15: 1935, nr 11 s. 314—329.
6. Wyrąb lasu. „Echa Leśne”, R. 13: 1936, nr 17 s. 15—16.
7. Studniarski S.: Podstawy i zadania polityki leśnej. Cz. 1. O strukturze gospodarstwa leśnego. Poznań 1937. (Rec.). „Las Pol.” R. 17: 1937 nr 9 s. 355—362.
8. Studniarski S.: Podstawy i zadania polityki leśnej. Cz. 1. O strukturze gospodarstwa leśnego. Poznań 1937. (Rec. Podpis.) J. S. „Echa Leśne” R. 14: 1937 nr 38 s. 826.

9. Leśnicy biją na alarm. „Chrońmy Przyr. Ojcz.” R. 1: 1945 nr 1 s. 19, 23. „Głos Lasu” R. 1: 1945 nr 2 s. 2—3.
10. Las — otwarta kasa. „Głos Lasu”, R. 1: 1945, nr 1 s. 4—6.
11. Uwagi w sprawie organizacji administracji leśnej w Polsce. „Leśnik” R. 1: 1945, nr 4 s. 9—12.
12. Kwestia opałowa w Polsce i jej związek z ochroną lasów. „Las Pol.” R. 21: 1947, nr 7/8 s. 172—178. — Odb.: W-wa 1947 Zw. Zaw. Prac. Leśn. i Przem. Drzewn. ss. 23.
13. Na straży lasów. „Kalendarz leśny inf.” R. 15: 1948, s. 153—158.
14. O kształtowaniu się cen drewna i wartości lasu w zależności od ustroju gospodarczego. „Sylwan” R. 93: 1949, nr 1/2, s. 113—139.
15. Jeszcze o kształtowaniu się cen drewna i wartości lasu w zależności od ustroju gospodarczego. „Sylwan” R. 94: 1950, nr 3, s. 98—103.
16. Sprawozdanie zespołu ogólnego zakładów IBL. „Sylwan” R. 94: 1950 nr 4 s. 116—127. Biul. Inst. Bad. Leśn.
17. Istota i sens planowania. Kalendarz leśny inf. R. 17: 1950, s. 97—102.
18. Wartość i cena produkcji leśnej. Warszawa 1951, PWRiL ss. 40. Inst. Bad. Leśn. Prace nr 69.
19. Fromer R.: Leśnictwo w Planie Sześcioletnim. Warszawa 1951. (Rec. Podpis.) J. Ś. „Las Pol.” R. 25: 1951 nr 12, s. 24, 3 okł.
20. Ważniejsze wiadomości z zakresu organizacji gospodarstwa leśnego i produkcji leśnej. (Skrót wykładów na kursie dla leśniczych). Warszawa 1951, Zarząd Szkolenia Zawodowego Min. Leśn. ss. 29. (Masz. powiel.).
21. Dr R. Fromerowi w odpowiedzi. „Sylwan” R. 97: 1953, nr 4, s. 278—282.
22. Na marginesie pracy (T. Trampler’a) „Urządzanie lasu w ustroju socjalistycznym”. „Sylwan” R. 97: 1953, nr 5, s. 337—344.
23. Badania nad organizacją zarządu gospodarstw leśnych. „Roczniki Nauk Leśn.” T. 6: 1954, s. 143—174. Inst. Bad. Leśn. Prace nr 127.
24. Specyficzne cechy reprodukcji w gospodarstwie leśnym. „Sylwan” R. 99: 1955, nr 2, s. 97—116.
25. O niewprowadzanie do ekonomiki leśnej przebrzmiałych sposobów leśników burżuazyjnych. „Sylwan” R. 99: 1955, nr 6, 3. 481—489.
26. Czy zapas drzewny jest środkiem trwałym czy obrotowym produkcji leśnej. „Sylwan” R. 99: 1955, nr 6, s. 544—554.
27. Wyjaśnienia do artykułu pt. „O zmianę organizacji zarządu gospodarstw leśnych” „Las Pol.” R. 29: 1955, nr 12, s. 22.
28. Urządzanie lasu. Opracowali..., M. Czura j. Warszawa 1955, ss. 104. SITLiD. Kurs techniczny z zakresu leśnictwa. s. 3—41: Cz. Teoretyczne podstawy urządzania lasu. - (oprac. J. Świąder).
29. Zagadnienie rozmiaru użytkowania w lasach państwowych. „Las Pol.” R. 30: 1956, nr 9, s. 8—10.
30. Uwagi do artykułu prof. R. Fromera pt. „Odpowiedź na pytania”. („Sylwan” nr 8/1956 r.). „Sylwan” R. 101: 1957, nr 2, s. 79—85.
31. Sprawozdanie z konferencji naukowej poświęconej zagospodarowaniu lasów górskich. Krynica 25—27 czerwca 1956 r. „Sylwan” R. 101: 1957, nr 3, s. 73—88.
32. Uwagi do książki dr Rudolfa Fromera pt. „Wstęp do ekonomiki gospodarstwa leśnego”. „Sylwan” R. 101: 1957, nr 6, s. 55—75.
33. O różnicach poglądów na niektóre zagadnienia ekonomiki leśnej i ich źródłach. „Sylwan” R. 101: 1957, nr 12, s. 55—69.
34. O niewykorzystanych możliwościach wzrostu produkcji drewna. „Las Pol.” R. 31: 1957, nr 4, s. 2 okł., 2—3. — „Przem. Drzewny”, R. 8: 1957, nr 3, s. 1—2.

35. Zagadnienie drewna. (Napisali:) ..., M. P a c h e l s k i. W: Leśnictwo i drzewnictwo na III Kongresie Inżynierów i Techników Polskich 24—26. II. 1957 r. Warszawa 1957, s. 284—294.
36. W sprawie ujednoczenia terminologii dotyczącej sposobów użytkowania rębego. „Las Pol.” R. 32: 1958, nr 20, s. 10—12.
37. Książka o ekonomice leśnictwa. (Podpis.) J. Ś. „Las Pol.” R. 32: 1958 nr 20 s. 21. Rec. pracy: W. J. P i e r i e c h o d: „Osnowy ekonomiki lesowodstwa”. Minsk 1957.
38. Czy potrzebny jest „zrębowo przerębowy sposób zagospodarowania lasu” w ujęciu doc. dra T. T r a m p l e r a („Sylwan”, 1958, nr 3, s. 78). „Sylwan” R. 103: 1959, nr 1, s. 79—84. — Sprostowanie: Tamże z. 4 s. 84.
39. O niebezpieczeństwie zbyt pochopnych sformułowań. „Sylwan” R. 103: 1959, nr 3, s. 49—60.
40. W sprawie pewnej recenzji. „Sylwan” R. 103: 1959, nr 4 s. 81—82.
41. W sprawie szacowania szkód pożarowych. „Las Pol.” R. 33: 1959, nr 11, s. 7—9.
42. (Pierwsze dni, tygodnie, miesiące — odbudowy administracji leśnej w latach 1944, 1945 — we wspomnieniach). „Las Pol.” R. 33: 1959, nr 13/14, s. 33—37.
43. Uwagi o pracy dra F r i t h j o f a Paula pt. „Przyczynek do podstaw ekonomiki leśnej”. „Sylwan” R. 104: 1960, nr 2, s. 61—73.
44. Drogi w gospodarstwie leśnym. Materiały z konferencji naukowo-technicznej nt. „Problem dróg w gospodarstwie leśnym”. Warszawa 1960, s. 12—31.
45. Podstawy, zasady i metody szacowania lasów i gruntów leśnych oraz strat i odszkodowań leśnych. Pr. Inst. Bad. Leśn. 1961, nr 215/217, s. 3—22.
46. Problem rejonizacji ekonomiczno-leśnej w Polsce. Pr. Inst. Bad. Leśn. 1961, nr 232/233, s. 3—23.
47. Wpływ kolei rębny na realizację zasady reprodukcji rozszerzonej. „Sylwan” R. 105: 1961, nr 5, s. 11—15.
48. Sens ekonomiczny przyrostu miąższości drzew i drzewostanów. „Sylwan” R. 105: 1961, nr 5, s. 43—51.
49. Zakład Ekonomiki Leśnictwa. Materiały pt. „Działalność Instytutu Badawczego Leśnictwa do 1956 roku”. Pr. Inst. Bad. Leśn. 1962, nr 224, s. 9—32.
50. Jubileusz Stanisława Ż e m i s a. (Podpis) J. Ś. „Las Pol.” R. 36: 1962, nr 20, s. 23.
51. Kilka uwag na marginesie artykułu doc. dr T. T r a m p l e r a pt. „Kształtowanie się przyrostu drzewostanów pod wpływem trzebieży”. „Las Pol.” R. 37: 2/1963, s. 10.
52. Grundgedanken zur Frage der Arbeitsproduktivität in der Forstwirtschaft. „Schriftenreihe für Forstökonomie”. Heft 11. (Berlin 1963) s. 104—108.
53. Grundgedanken zur Frage des Wertbildungsprozesses in der Forstwirtschaft. „Schriftenreihe für Forstökonomie”. Heft 11. (Berlin 1963) s. 116—120.
54. Finanse i rachunkowość w gospodarstwie leśnym. (Recenzja pracy prof. dr Tadeusza M o l e n d y). „Sylwan” R. 108: 1964, nr 3, s. 84—86.
55. Uwagi do artykułu doc. dr Tadeusza T r a m p l e r a pt. „Prawdziwy sens ekonomiczny przyrostu bieżącego drzewostanu” „Sylwan” R. 108: 1964, nr 4, s. 87—94.
56. Problem wydajności pracy w leśnictwie. Pr. Inst. Bad. Leśn. 1965, nr 284/289, s. 3—28.
57. W sprawie procesu kształtowania się wartości w produkcji leśnej. „Sylwan” R. 109: 1965, nr 2, s. 25—32.
58. Über den Wertbildungsprozess in der Forstproduktion. W: Dokłady 5 międzynarodowej konferencji leśnych ekonomistów stran socialistycznych łagieria. (Praha) 1965, s. 284—297.
59. Możliwości zwiększenia produktywności lasów w Polsce w drodze zmiany sposobu gospodarstwa. „Las Pol.” R. 39: 1965, nr 8, s. 9—11.
60. Koreferat (do referatu K. M a j e w s k i e g o pt. „Ekonomiczne aspekty związane

- z ustaleniem granicy rolno-leśnej na terenach górskich i podgórskich"). W pracy zbiorowej pt. „Zagadnienia granicy rolno-leśnej na ziemiach górskich”. Kraków 1965 s. 110—116. PAN. Wydz. Nauk. Roln. i Leśn. Komitet Zagospodarowania Ziemi Górskich. Z. 9.
61. Warunki rozwoju gospodarki leśnej. W pracy zbiorowej pt. „Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce”. (Cz. 6. Leśnictwo i drzewnictwo w Polsce Ludowej). Warszawa 1965, s. 409—414.
  62. Organizacja gospodarki leśnej. W pracy pt. „Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce”. (Cz. 6. Leśnictwo i drzewnictwo w Polsce Ludowej). W-wa 1965, s. 414—427.
  63. Czy przyrost na gruntach leśnych, oddawanych tymczasowo pod inny rodzaj użytkowania, powinien być uwzględniany w formie wartościowej jako strata przy określaniu efektów gospodarki leśnej? Oprac. z niem. wg G. Belitz'a. Postępy Techniki w Leśnictwie za Granicą. Cz. 10. Warszawa 1965, s. 7—10.
  64. W sprawie nowej tzw. „ekonomicznej” lub „kompleksowej” organizacji gospodarstwa leśnego. „Sylwan” R. 111: 1967, nr 2, s. 69—84.
  65. Syrjewyje bazy kak osnowa rajonirowanja snabżenja dieriewopierierabatywajuszczej promyszlenności drieriesnym syrjem. (Streszcz. ref.). W pracy zbiorowej pt. „Międzynarodowe Sympozjum Makroekonomiki Leśnictwa i Drzewnictwa w Warszawie 6—10 października 1965”. Warszawa 1967, s. 49—50. Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych. Z. 75.
  66. Działalność gospodarcza administracji lasów państwowych. (Napisali:) S. Borysowicz, S. Kozerski, ... W pracy zbiorowej pt. „Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej”. (Cz. 1 Stan leśnictwa przed wybuchem drugiej wojny światowej). Warszawa 1967 s. 46—66.
  67. Organizacja administracji leśnej. W pracy zbiorowej pt. „Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej”. (Cz. 3. Leśnictwo polskie po zakończeniu wojny). Warszawa 1967, s. 312—328.
  68. Podstawy teoretyczne cen drewna. Pr. Inst. Bad. Leśn. (w druku).
  69. Wyjaśnienia do pracy prof. dr T. Molendy pt. „Metodyka szacowania szkód przemysłowych i gospodarczych w lasach”. „Sylwan” R. 112: 1968 nr 7, s. 83—84.

Prace nie publikowane

70. Zasady socjalistycznego zarządzania lasu. 1953. Maszynopis. Inst. Bad. Leśn.
71. Analiza bilansu nakładów i efektów ekonomicznych w leśnictwie jako założenia do planu perspektywicznego. (Napisali:) R. Borowy, ... 1962. Maszynopis. IBL.
72. Analiza nakładów i efektów ekonomicznych w leśnictwie, jako założenia do planu perspektywicznego. (Napisali:) ..., T. Partyka, J. Jagiełło. 1964. Maszyn. IBL.
73. W sprawie metod badania efektywności ekonomicznej inwestycji leśnych. 1965. Maszynopis. Inst. Bad. Leśn.
74. Bazy surowcowe jako podstawa rejonizacji zaopatrzenia przemysłów drzewnych w surowiec drzewny. 1965. Referat na Symp. Ekonomiczne. (Streszcz. p. poz. 65).
75. Osiągnięcia IBL w dziedzinie ekonomiki leśnej. 1965. Maszynopis. Inst. Bad. Leśn.
76. Ranga zawodu leśnika na tle gospodarczego i pozagospodarczego znaczenia lasu. 1965. Maszynopis. Pol. Tow. Leśne.
77. Zbadanie możliwości zastosowania norm pracy w leśnictwie dla procesów pracy dotąd nie znormowanych i ewentualne opracowanie zasad i metod ich wprowadzenia (część teoretyczna). (Napisali:) ..., W. Zawodna. 1966. Maszynopis. IBL.

Oprac. B. Szymański